
STUDIA Z DZIEJÓW ROSJI I EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

---

*Urszula Kosińska, U źródeł zjawiska odwoływania się
do potencji ościennych w polskich sporach wewnętrznych
– casus roku 1730*

*Marta Studenna-Skrucka, Stiladzy – radziecki
wariant pokolenia '52 i jego obraz w filmie Stiladzy
Walerego Todorowskiego*

*Julita Komosa, II Rzeczpospolita we współczesnej
historiografii ukraińskiej*

POLSKA AKADEMIA NAUK ■ INSTYTUT HISTORII

POLSKA AKADEMIA NAUK ▪ INSTYTUT HISTORII

STUDIA Z DZIEJÓW
ROSJI I EUROPY
ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

TOM LIV

---

zeszyt 1

WARSZAWA 2019

Publikacja dotowana ze środków publicznych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Redakcja:

Andrzej Nowak (redaktor naczelny), Daniel Boćkowski (redaktor prowadzący),
Aleksandra Leinwand (sekretarz redakcji), Andrzej Koryn, Wojciech Materski

Komitet Redakcyjny:

Andrzej Essen (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie); Jarosław Hrycak (Uniwersytet Lwowski, Ukraina); Marek Kazimierz Kamiński (Instytut Historii PAN); Natalia Liebediewa (Rosyjska Akademia Nauk, Rosja); Piotr Łossowski (Prof. em., Instytut Historii PAN); Kimitaka Matsuzato (Uniwersytet Hokkaido, Japonia); Antony Polonsky (Prof. em. Holocaust Studies, Brandeis University, USA); Timothy Snyder (Uniwersytet Yale, USA); Dariusz Staliūnas (Litewski Instytut Historyczny w Wilnie, Litwa); Roman Szporluk (Prof. em., Uniwersytet Harvarda, USA); Jacek Tebinka (Uniwersytet Gdański); Romuald Wojna (Prof. em., Instytut Historii PAN); Elżbieta Znamierowska-Rakk (Studium Europy Wschodniej UW)

Redaktorzy językowi i tłumacze:

Ewa Bazyl (jęz. polski), Agnieszka Pospizil (jęz. rosyjski),
Grażyna Waluga (jęz. angielski)

Adres Redakcji:

Rynek Starego Miasta 29/31,
00-272 Warszawa
e-mail: sdr@ihpan.edu.pl
<http://www.sdr-ihpan.edu.pl>

Makieta wnętrza i projekt okładki:

Dariusz Górski

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk,
Warszawa 2019

p-ISSN 1230-5057
e-ISSN 2353-6403
(wersja pierwotna)

Spis treści

ARTYKUŁY

- Urszula Kosińska**, U źródeł zjawiska odwoływania się do potencji ościennych w polskich sporach wewnętrznych – *casus* roku 1730 / At the Origins of the Appealing to Neighbouring Powers in Internal Polish Disputes – the Case of the Year 1730 5
- Tomasz Szwaciński**, „Refleksje” kanclerza koronnego Jana Małachowskiego (1755–1757) / The “Reflections” by Great Crown Chancellor Jan Małachowski (1755–57) 27
- Ewa Zielińska**, Polsko-rosyjskie sądy pograniczne po pierwszym rozbiórce – wybrane problemy funkcjonowania / Polish-Russian Border Courts after the First Partition of Poland – Selected Problems of Their Functioning 59
- Vadzim Anipiarkou**, Konfederacja targowicka w 1792 r. w świetle korespondencji służbowej rosyjskiego generała Michaiła Kreczetnikowa / Targowica Confederation of 1792 in the Light of Official Correspondence of Russian General Mikhail Krechetnikov 75
- Adam Danilczyk**, „Jeśli król przystąpi do konfederacji...” Rosja wobec Stanisława Augusta w 1792 r. (kwiecień–sierpień 1792 r.) / “If the King Accessed the Confederation...” Russia towards King Stanislaw August’s Accession to Targowica Confederation in 1792 (April–August 1792) 99
- Wiesław Caban**, Oktawian Jeleński – Polak w carskim mundurze. O Rosjanach i relacjach polsko-rosyjskich w XIX wieku / Oktawian Jeleński – a Pole in the Tsarist Military Uniform. On the Russians and Polish-Russian Relations in the Nineteenth Century 117
- Roman Jurkowski**, „Osoba polskiego pochodzenia”. Terminologiczno-prawny aspekt represji po powstaniu styczniowym na Ziemiach Zabrzanych / “A Person of Polish Origin”. The Terminological and Legal Aspects of Reprisals after the January Uprising in the Stolen Lands 135
- Stanisław Wiech**, U źródeł drugiego Komitetu Zachodniego. Sprawa polska na Ziemiach Zabrzanych w latach 1860–1862 / At the Roots of the Second Western Committee. The Polish Case in the Taken Lands in 1860–62 147

- Marta Studenna-Skrukwa**, *Stiladzy – radziecki wariant pokolenia '52 i jego obraz w filmie Stiladzy Walerego Todorowskiego / Stilyagi – the Soviet Version of Generation '52 and its Image in Valery Todorovsky's Film Stilyagi* 175
- Julita Komosa**, *II Rzeczpospolita we współczesnej historiografii ukraińskiej / The Second Polish Republic in Contemporary Ukrainian Historiography* 193

P O L E M I K I

- Oblawa Augustowska. Stan wiedzy i badań. Perspektywy. Odpowiedź na tekst Krzysztofa Jasiewicza – **Barbara Bojaryn-Kazberuk** 223

I N M E M O R I A M

- Andrzej Poppe (12 VII 1926 – 31 I 2019) – **Michał Kozłowski** 233

Recenzenci współpracujący ze „Studiami z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”

Iskra Baewa, Wiesław Balcerak, Piotr Biliński, Zbigniew Błaszczyk, Adam Bosiacki, Krzysztof Buchowski, Tomasz Bugaj, Henryk Bułhak, Jan Jacek Bruski, Wiesław Caban, Antoni Marian Cetnarowicz, Jan Chodakiewicz, Andrzej Chodubski, Andrzej Chojnowski, Piotr Chomik, Andrzej Chwalba, Piotr Cichoracki, Stanisław Ciesielski, Andrzej Czarniakiewicz, Tadeusz Czekański, Oleg Czistiakov, Maria Czeppe, Adam Danilczyk, Joanna Darczewska, Anna Dąbrowska, Sneżana Dmitrova, Tadeusz Dubicki, Mirosław Dymarski, Jerzy Eisler, Tadeusz Epsztein, Andrzej Friszke, Joanna Gierowska-Kałamur, Henryk Głębocki, Aleksander Głogowski, Michał Gnatowski, Stanisław Gregorowicz, Ryszard Gryz, Anna Grześkowiak-Krwawicz, Maciej Janowski, Eric Jekabsons, Dariusz Jeziorny, Agnieszka Kastory, Artur Kijas, David Kolbaia, Marek Kornat, Piotr Kołakowski, Mariusz Korzeniowski, Mirella Korzeniewska-Wiszniewska, Jakub Kościółek, Ewa Kowalska-Dąbrowska, Krzysztof Koźbiał, Maciej Koźmiński, Hubert Kuberski, Marcin Kwiecień, Anna Landau-Czajka, Paweł Libera, Dariusz Libionka, Aleksander Łaniewski, Oleg Łatyszczek, Jacek Luszniewicz, Włodzimierz Marciniak, Hanna Marczewska-Zagdańska, Grzegorz Mazur, Piotr Mikietyński, Rimantas Miknys, Dominika Mikucka-Wojtowicz, Adam Miodowski, Eugeniusz Mironowicz, Witold Molik, Grzegorz Motyka, Lilla Moroz-Grzelak, Bogdan Musiał, Iwona Anna Ndiaye, Zbigniew Eugeniusz Niebelski, Mieczysław Nurek, Ewa Orlof, Artur Patek, Krzysztof Pietkiewicz, Agnieszka Pospiszil, Andrzej Pukszo, Ryszard Radzik, Waldemar Rezmer, Jarosław Rubacha, Marek Rutkowski, Jan Rydel, Joanna Sadowska, Dusan Seges, Konstantin Semenov, Sławomir Sikora, Alina Skibińska, Grażyna Stachówna, Grażyna Stępień-Kuczyńska, Tomasz Stryjek, Beata Szubtarska, Andrzej Szwarc, Irena Stawowy-Kawka, Aleksander Srebrakowski, Witold Szulc, Jacek Tebinka, Piotr Ugnowski, Oksana Voytyuk, Zoran Vučković, Adam Wątor, Edward Walewander, Tomasz Wesołowski, Jacek Wijaczka, Małgorzata Willaume, Zdzisław Julian Winnicki, Tadeusz Wolsza, Jakub Wojtkowiak, Mariusz Wołos, Lech Wyszczelski, Grzegorz Zackiewicz, Anna Zapalec, Leszek Olgierd Zasztowt, Renata Zawistowska, Zofia Zielińska, Piotr Zwierzchowski, Michał Zwierzykowski, Magdalena Żakowska, Jan Żaryn, Mirosław Żurawski vel Grajewski.